

Veri, vzgoji in pouku!

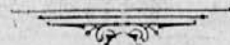
SLOVENSKI UČITELJ

Glasilo slovenskih
kršč. učiteljskih in
katehetskih društev

Letnik XII. □ □ Štev. 2.

VSEBINA:

Dr. Andrej Karlin — tržaški škof	25
Nova pota. (Delovni princip v ljudski šoli. — Predaval A. Č.) (Dalje.)	26
Šolski voditelj. (Piše nadučitelj Ivan Štrukelj.) (Dalje.)	29
Prva spoved. (Priobčil nn.)	31
Dober šolski obisk. (Napisal T—ški.)	34
Ponazorovanje in biblijski kraji. (Nekaj misli z ozirom na slovensko jeruzalemsko romanje. — Priobčil profesor dr. Jos. Demšar.)	36
Katehetski vestnik:	
Katehetsko gibanje	41
Katehetske beležke	41
Zgledi, uporabni pri katehezi	43
Učiteljski vestnik	44
Vzgoja	45
Raznosterosti	48
Slovstvo in glasba	47

Slovenski Učitelj

Glasiło slovenskih krščanskih učiteljskih

∴ in katehetskih društev. ∴

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik XII.

V Ljubljani, 15. februarja 1911.

Štev. 2.

Dr. Andrej Karlin — tržaški škof.

Ko smo čuli, da je ljubljanski kanonik Karlin imenovan za nadpastirja tržaško-koperske škofije, smo hvaležno in s ponosom zaklicali: Čast Bogu! Hvaležno — ker je novi škof sin slovenske matere, ker bo vsled svoje vsestranske zmožnosti in temeljite izobrazbe, vsled jezikovnega znanja, pa vsled svoje vneme za probujo katoliškega življenja mož na svojem mestu; ponosno — ker je novi tržaški vladika ustanovnik našega katehetskega društva, pri katerem je od početka z zanimanjem in veseljem sodeloval kot član in odbornik. Kot bivši gimnazijski katehet se je vedno živo potezal za napredek katehetske vede in katehetskega delovanja, zato je rad zahajal k našim sestankom, se je udeleževal razprav, nam je bil vselej v pomoč. Škofijstvo ga je bilo poslalo kot strokovnjaka-pedagoga v mestni šolski svet ljubljanski, kjer je zastopal cerkveno oblast, obenem ga je bilo izbralo za nadzornika krščanskega nauka in verskih vaj na ljubljanskih ljudskih šolah. Katehetje smo ga spoštovali in cenili kot iskrenega prijatelja in odkritega svetovaleca; bil nam je v vseh zadevah na roko.

Veroučiteljem tržaško-koperske škofije, ki tudi že snujejo lastno katehetsko organizacijo, odkrito čestitamo, ker bodo z novim nadpastirjem dobili v svojo sredo bivšega izbornega kateheta, veščaka na katehetskem polju in vnetega pospeševalca katehetskih prizadevanj.

Premilostivemu škofu Andreju v imenu „Društva slovenskih katehetov“ iskreno želimo obilico božjega blagoslova v vzvišeni službi, obenem pa ga prosimo, da nam še za bodoče ohrani ljubeznivo naklonjenost in pomoč!

Nova pota.

(Delovni princip v ljudski šoli. — Predaval A. Č.)

V mestu Dortmund na Vestfalskem imajo že začetek, da se prepričajo o ideji delovne šole. Že notranja uredba učilnic ima marsikaj posebnega. Na eni steni šolske sobe je v primerni visočini pritrjena 8 metrov dolga in poldrugi meter visoka tabla iz linoleja, kjer se otroci poskušajo in vežbajo v risanju in pisanju. Pod vsako klopjo nižjih razredov se nahaja predalček, kjer so spravljene palčice, plastilin in druge priprave, da jih imajo otroci vedno na razpolago. V elementarnih razredih ima delovni pouk v raznoličnih oblikah zelo velik obseg: začetek in podlago daje za branje in pisanje, nekoliko tudi za računanje. O znanih stvareh in o znanih slučajih iz otroškega življenja — tako pripoveduje učiteljica Rüberg, ki je bila navzoča pri pouku — so se najprej otroci z učiteljem porazgovorili, potem so jih risali, slednjič pa upodobili s palčicami, oziroma v plastilinu. Pri delovnem pouku dobljene in raztolmačene besede sestavijo potem otroci iz črk. V ta namen imajo pripravljene posebne »omarice za branje« s 30 razpredeli, podobno kakor črkostavci po tiskarnah. Take omarice so sestavili starejši učenci iz papirja in škatlic. Črke so si sami naredili, in sicer takole: Učitelj prinese v šolo narejene črke iz pločevine. Otroci jih položijo na papir, napravijo s svinčnikom obrise okoli njih ter jih izrežejo, obenem pa jim učitelj pove, kako se dotična črka imenuje. Izrezljane črke spravijo v zgoraj označene omarice, kjer jih po potrebi izbirajo in zlagajo v besede, ki so bile poprej raztolmačene, in sicer kar na klopi. Vsak otrok dela sam zase. Učitelj gre po sobi in napoveduje, katere glasove naj postavijo. Napačne črke pokažejo, kateri otroci dela ne razumejo. Na ta način — tako trdé praktiki — se nauče otroci hitro brati, še hitreje pa pisati, kajti pri takem delu so z vso dušo navzoči.

Profesor Wetekamp priporoča tudi podobno metodo s tem razločkom, da črke niso izrezane, ampak tiskane na papirju in spravljene v omari z razpredeli. Tiste besede, ki naj bi jih otroci postavili oziroma sestavili, izloči iz opazovalnega (nazornega) pouka, jih natisne na ročnem tiskovnem stroju ter jih da vsakemu otroku, da jih ima v roki in jih bere. Te lističe spravljajo otroci v posebnem ovitku in so takorekoč prvo šolsko berilo otrokovo.

Abecednika pred Božičem sploh ne rabijo. Pri nazornem in delovnem pouku otroci hkrati tudi štejejo in merijo ter imajo istodobno tudi sistematičen računski pouk. Takoj tu pripomnimo, da se otroci tudi verskih in нравnih resnic uče po načrtu delovne šole. Najprej napravijo izprehod po mestu ali v okolico, kar tu opazijo in dožive, o tem se potem v šoli porazgovore, na to se navežejo potrebni nauki.

Od tretjega razreda dalje ne manjka v nobeni učilnici mize s peskom. To »učilo« rabijo v prvi vrsti za plastična ponazorovanja in za pojasnjevanje primitivnih geografskih pojmov.

V četrtem letu služijo zopet izprehodi za stvarni in jezikovni pouk. Učenci v Dortmundu so n. pr. — kakor poroča učit. Rüberg — obiskali del plovnega prekopa, ki je med Dortmundom in reko Ems. Tudi v šoli so imeli v mulju začrtan kos kanala. Učitelj je pa sestavil še posebno pripravo, kjer je pokazal, kako se spusti ladja skozi zatvornico, kar so poprej sami opazovali. Nato je sledilo risanje vsega tega in pismena naloga. Konečno je vse to delo dalo dosti snovi za spisovne izdelke, ki so pričali, da so učenci jasno umevali vse, kar so videli in izkusili.

Učiteljica Treffer iz Monakovega se je o praktični uporabi delovnega principa na monakovskih ljudskih šolah izrazila tako-le: Tudi mi v Monakovem smo šele v tistem stadiju, ki ga imenujemo poskus, dasi se je jelo že tu in tam jasnit. Povdarjati moramo najprej, da direktnega nasprotstva med sedanjo in med delovno šolo ni; nasprotstvo so spravili na dan tisti pretiravajoči reformovci, ki pri besedi delo mislijo edinole na manualno delavnost. Toda delo se ne izvršuje le z rokami, delo je tudi duševna tvornost, vsaka samotvornost. Večja omejitev mrtve črke in besednega pouka, kolikor moč veliko prilike za opazovanje, za tvornost, za uprizoritev, produktivno delo: to je, kar zahtevajo trezni in previdni možje med novostrujarji. Da mladina doživi, kar se uči, to je skrivnost delovne šole.

Res je, da mora šola nekaj učne tvarine otroku v glavo vtepti, mu mora pomagati, da množi in izpopolnjuje znanje, mora torej v nekem pomenu vendarle biti šola knjige ali učna šola, toda taka učna šola, da pripomore celotnemu duševnemu življenju otrokovega, ne samo njegovi sprejemljivosti, temveč tudi njegovi produktivnosti, ne samo pasivni, ampak tudi aktivni naravi.

Novi monakovski učni načrt ne razruši vseh vezi med dosedanja domačo izkušnjo otrokovo in med šolo, temveč hoče ta prehod lepo premostiti, zato pa ukazuje n. pr. za stvarni pouk v prvem šolskem letu sledeča temata: Iz otroške v šolsko sobo. Na šolskem dvorišču. Na cesti. Ob in na cestni železnici. Po Božiču. Na ledu. Pri šivilji. V kuhinji. Pri vodnjaku. Na šolskem vrtu. Pri kletki. Na travniku. Pri branjevki. Punčika.

Otroci imajo priliko, da veliko opazujejo: štejejo, merijo, tehtajo, poskušajo. Potem se popravlja, dostavlja, izpopolnjuje.

Za opazovanje se dovoljuje otrokom na vseh oddelkih dosti časa. Ne gledamo samo na mrtvih slikah, kako drevesa cveto, kako se žito žanje: vse to opazujemo v naravi. Ko pride n. pr. v prvem šolskem letu na vrsto naloga »Na cesti«, tedaj se učimo na prostem, na cesti, kaj je vožna cesta, kaj pot za pešce, kaj prosta in kaj za-

tvorjena pot, kakšno kamenje rabijo za ceste itd. Obenem pregledamo in se pomenimo, kakšna je razsvetljava ob cestah, kako skrbe za snažnost cest po velikih mestih, kakšen promet, kakšne nevarnosti in kako se treba ogibati na cesti, na ulici. Pri takem pouku se najde dosti prilike, da se otrokom dopove, kako se morajo obnašati na prostem, v javnosti, koliko ozira in previdnosti jim nalaga velikomestno življenje. Dostikrat se je kar čuditi, kako natančno in bistro otroci opazujejo najmalenkostnejše reči, kako si vse zapomnijo in kako veselo gredo zopet drugič na delo!

Ko je stvarno ogledovanje končano, ko so po temeljitem razgovoru dobljeni vtisi in predstave med seboj združene, pojasnjene in urejene, tedaj se ta ali oni predmet tudi grafično predoči. Kalupe in risbe izdelujejo prosto po spominu, brez predlog.

Kaluparstvo dobro služi tudi pri pouku v pisanju in risanju. Učitelji zatrjujejo, da se otroci s tem, ko kalupijo, rišejo in sestavljajo narejene črke, igraje in kaj spretno nauče brati.

Enako kakor nazorni pouk v nižjih razredih, se razvija n. pr. domoznanstvo na srednji stopnji. Mnogo se opazuje že v šoli, kadar napravijo učenci izlete, popotovanja ali kadar se popeljejo z učitelji v druge kraje. Pri tem pouku se zlasti mnogo riše. Poleg kaluparstva se vadijo učenci že v izdelovanju reliefov. V tem oddelku se prične s cvetličarstvom, ki se potem nadaljuje po vseh ostalih razredih. V sedmem razredu se združi delotvornost osobito s fizikalničnim poukom. Nekateri učenci izdelujejo fizikalnične stroje in aparate naravnost dovršeno. V osmem razredu pritegnejo k delotvornemu pouku razne izdelke iz lesa in kovin; vse se poprej nariše v načrtu, preden se izgotovi.

Učenci, ki zapustijo osmi razred, imajo potem obligatno triletno nadaljevalno šolo, ki je razdeljena v stroke. Vsaka obrt v Monakovem, ki premore vsaj 20 vajencev, ima svojo lastno strokovno šolo.

Po dekliških šolah se ozira delotvorni pouk na praktično stran ženskih poklicev. V višjih razredih se upošteva bolj domača fizika in kemija, gospodinjstvo in trgovstvo. Šole so preskrbljene s šolskimi kuhinjami in vrtovi za kuhinjske potrebščine, kjer morajo učenke same pridelavati zelenjavo in dišavo za kuhinjo.

Delovne šole v Monakovem imajo sledeče prostornine: Velike, zračne učilnice z umetnimi stenskiimi okraski, poskuševalnico za kemijo, fizikalnično dvorano, dvorano za risanje z desetimi stenskiimi tablami, kjer se otroci vadijo v risanju, dve delavnici, eno za sedmi, eno za osmi razred, shrambe za izdelke, ptičnice, ribnjače, omare za gosenice, prostore za mrtva nazorila, šolsko kuhinjo, šolski in kuhinjski vrt — to vse je prirejeno za delovni pouk.

Iz povedanega je razvidno, da se po novem sistemu reforma ljudskih šol razteza v prvi vrsti na nižje razrede. Na srednji stopnji služi in koristi manualna delotvornost predvsem domoznanstvu in

naravoslovnemu pouku; zraven pride še izdelovanje lahkega orodja iz trdega papirja ali pa iz lesa, kar se potem porabi pri pouku; deklice pa se ukvarjajo s šivanko.

Manualna delotvornost izpopolnjuje najprej nazornost, ker se otroci poslužujejo tipalov. Kako važno vlogo ima tip pri opazovanju, nam bo jasno, če pomislimo, da zadobi slepec uprav po tem čutu sodbo in prave predstave o prostornini. Po utisu, po opazovanju nastopi uprizoritev, torej izražanje tega, kar se je opazilo; to se zgodi z zlaganjem palčic, ali pa s pomočjo ila, plastilina, potem z risanjem, izrezavanjem, s kaluparstvom in z eksperimenti. S takim ravnanjem je otrok prisiljen, da vedno skrbneje opazuje vsako stvar, ki pride na vrsto. Ko je treba kaj upodobiti, pa se ne posreči, mora iznova gledati, opazovati, tipati, razstaviti v podrobnosti, torej analitično motriti.

Pri delovnem pouku zamore vsak otrok svoje zmožnosti in nagnjenje poljubno razvijati; slabiči store, kolikor zmorejo, odličnejši nimajo nikjer nobene ovire, njih individualnost pride do polnega razvoja, do polne veljave.

Pristaviti moramo, da je to, kar smo slišali o novi struji na šolskem polju, še kolikortoliko problematično in da zagovorniki delovne šole še sami niso popolnoma v vsem edini, — da torej to vprašanje še ni popolnoma rešeno; izkušnje bližnje prihodnosti bodo pokazale, koliko in v čem se bomo mogli oprijeti te novotarije. Vsekako bi bilo zelo napačno in nespametno, če bi kdo hotel vse dosedanje učbene pridobitve kar vreči v kot in slavo peti novemu poskusu ki se mora šele obnesti. Ko bi se danes na ljudskih šolah ne zahtevalo toliko raznolike tvarine, bi bili uspehi vsekako nepri-
(Dalje.)

Šolski voditelj.

Piše nadučitelj Ivan Štrukelj. — (Dalje.)

Zapisnik V. krajne konference.¹

Ad. 1. Nadzorstvo je redno izvrševati tudi med opoldanskim odmorom. Knjige „Družbe sv. Mohorja“ in „S. M.“ je vpisati v knjižnični katalog in urediti v omari po vsebini: leposlovje, znanstvo, nabožne, i. t. d. —

Številke mladinskih listov „Vrtec“ in „Angelček“ naj knjižničarka pripravi za vezanje.

Varih učil naj vpiše v „Inventar“ novo učilo „Bralni stroj“.

Ročni, na lepenki prilepljeni zemljevidi, naj se pridneje uporabljujejo pri pouku.

¹ Dnevni red v 1. številki „Slov. Učit.“ 1911.

Objavi se dopis okr. šol. sveta z dne 16. januarja 1911, ki opozarja na Stiasnega računico za ponavljalne šole. Nasvetuje se: Krajni šolski svet naj novo računico naroči za vse ponavljalce, ker starši neradi kupujejo nove knjige.

- Ad. 2. Meseca januarja je bil hud mraz. Šolski obisk prav slab. Niti tretjine otrok ni bilo v šoli. Podrobnim učnim načrtom se ni moglo ustreči.
- Ad. 3. Večinoma se je vsak dan le ponavljalo. V „Dnevnik“ in „Tednik“ naj se ponavljana snov napiše natančno, n. pr. tako: ponovili o netopirju, ježu, krtu i. t. d.; ne pa samo: ponovilo prirodoznanstvo. Isto velja za druge predmete. — V „Dnevniku“ ni pisati le naslovov obravnavanih beril, ampak sestaviti je tudi kratko dispozicijo.
- Ad. 4. Konferenca sklene, da se konča II. četrtletje 15. februarja. Šolska naznanila naj bodo pravočasno v redu.
- Ad. 5. Pojavil se je slučaj, da se je neki oče silno razjezil, ker je bil njegov sinček dobil eno po delu telesa, ki pri sedenju največ trpi. Da učiteljstvo ne bo v tem oziru prišlo navskriž s starši, nasvetuje predsednik, naj vsak razrednik, kadar meni, da brez telesne kazni v šoli ne more izhajati, pošlje dotičnim staršem listek s sledečo vsebino:

Večkrat se Vaš otrok v šoli in zunaj šole kaj pregreši tako, da zasluži občutno kazen. Vprašamo Vas torej, ali se zadovoljite, da Vašega otroka zapremo, ali morebiti nasvetujete kako drugo kazen.

Podpisi.

Voditeljevo delo od 15. februarja do 15. marca.

1. Zaznamke zamud ali negativno poročilo za prvo polovico februarja izroči kraj. šol. svetu 18. februarja.

2. Skrbi, da pravočasno skliče in sestavi dnevni red za VI. krajno konferenco:

a) Naznanila posebnih, šolo zadevajajočih dogodkov. b) Poročila razrednikov o snaženju in prezračevanju šolskih sob. c) Objava uradnih dopisov. d) Samostojni nasveti. e) Varstvo otrok v zmislu § 216. e) Slučajnosti.

3. Kadar je prilično, se udeleži pouka po razredih.

4. Opazuje vedenje učencev tudi zunaj šole.

5. Izroči zaznamke (ali negativno poročilo) zamud kraj. šolskemu svetu dne 3. marca.

6. Ako utegne, se tuintam prepriča, kaj bero učenci doma! Isto naj store tudi tovariši.

7. Ako je šolski voditelj vrtnar, naj pravočasno osnaži šolsko drevje, naroči divjakov za cepljenje ter izuri v tem tudi učence ponavljalne šole.

8. V šolsko kroniko vpiše, kdaj se je končalo II. četrtletje splošni napredek, inšpekcije, prosti dnevi i. t. d.

Skrb šolskega voditelja, kadar izve, da je kak učenec bolan.

V zimskem času se najpogosteje pojavljajo raznovrstne otroške bolezni. Voditelj šole naj učiteljstvu že takoj v začetku šolskega leta naroči, da v slučaju obolenja poizveduje, kakšna je bolezen otrokova. Ako se dožene, da je bolezen nalezljiva, tedaj mora to vsak učitelj takoj naznaniti šolskemu vodstvu, ki odredi potrebno kontumacijo, obenem pa vse sporoči c. kr. okr. šol. svetu. Na nekaterih šolah je vpeljana tudi „Bolniška knjiga“, v katero se zabeležijo vsi naznanjeni bolni otroci. Razredniki imajo sicer nekoliko več dela, voditelj pa ima pregled in kontrolo šolskega obiska. Bolezni, ki jih je naznanjati, so zabeležene v Heinzu str. 685.

Prva spoved.

Priobčil nn.

Star gospod mi je pripovedoval, kako je bilo, ko je šel prvič k spovedi. Hodil je v šolo nekje na Koroškem. Duhovnika ni bilo nikoli v šolo; vso skrb za krščanski nauk je imel učitelj. Ko je bilo treba iti k spovedi, je učitelj naročil otrokom: »Kinder, lernet das Armensündergebet; morgen gehet ihr zur Beichte!« To je bila vsa priprava za prvo spoved.

Da je bila ta priprava prekratka in prepovršna, to mi bo vsakdo rad priznal. Po prvi spovedi se ravna jo ponavadi vse druge spovedi, in težko je pozneje priversti otroka do tega, da bi se spovedoval pravilno, če že pri prvi spovedi tega ni naredil. Tudi je v največ slučajih površen ali nepravilen pouk za prvo spoved kriv, da se nekateri ljudje tako zelo boje spovedi in pri spovedi zamolčujejo grehe. In zato nosi tisti, čegar dolžnost je, otroke pripravljati za prvo spoved, odgovornost za to, kako se bodo otroci pozneje spovedovali. Kdor se ni prizadeval, da bi prav izpolnil to svojo dolžnost, je kriv mnogo božjih ropov.

»Quidquid agis, prudenter agas et respice finem!« »Finis«, to je pri vsaki stvari glavna reč. Če je dobra spoved namen pouku za prvo spoved, bo gotovo tisti pouk najpopolnejši, ki bo najzanesljivejše pripeljal otroka do dobre spovedi.

Večinoma se otrokom razlaga nauk za prvo spoved na podlagi Malega katekizma. Jaz pa pravim, da je tak pouk zelo nepopolen, in marsikak otrok, ki si je z veliko težavo ubil v glavo katekizmove tekste, ki jih ne more razumeti, ni mnogo na boljsem, kakor oni otroci, ki se jim je reklo, naj se nauče »das Armensündergebet«. Katekizmova vprašanja, kakor jih ima Mali katekizem, pouk za prvo spoved

bolj ovirajo kakor podpirajo. Razlagaj katekizmov tekst o tem, kar spada k pripravi za spoved, kakor hočeš, otrok s sedmimi ali osmimi leti ga ne bo razumel. Pouk za prvo spoved na podlagi Malega katekizma je bil vzrok, da so nekateri otroci do devetega, desetega leta in še čez morali živeti v svojih grehih, tako da so ti imeli časa dovolj, pognati močne korenine v mladih srcih. In navadno so bili to otroci, ki jim je bila spoved najbolj potrebna.

S tem pa ne rečem, da bi bilo napačno, ko bi imeli otroci v roki kratek tiskan pouk za prvo spoved. Do sedaj takega pouka, ki bi bil pripraven za prvence, še nimamo. Morda bom enkrat poskusil spisati tako knjižico, če se spretnejši ne loti tega dela. Samo toliko rečem, da je za tako delo sposoben le tisti, ki živi med otroki in ima v šoli in spovednici opraviti z njimi. Sicer bi pa tudi tak v otroškem duhu in otroškem jeziku spisan pouk pogosto nič ne koristil, ker otroci, za katere bi bil namenjen, niti gladko brati ne znajo.

Da se otroku pouk za prvo spoved ne sme tako podajati, kakor bogoslovcu v semenišču, je pač jasno. Zato naj se pri tem pouku izpušča vse, kar je za otroke nerazumljivo, vse, kar ni potrebno za dobro spoved. Kaj je treba n. pr. za prvo spoved razlagati vprašanje »Kaj je zakrament?« -- ali vprašanje »Kaj je milost?« Tudi prilika o »Izgubljenem sinu« pri pouku za prvo spoved posebno ne koristi. Vprašanja »Kaj je zakrament sv. pokore?«, »Kaj je izpraševanje vesti, kes, trdni sklep itd.« pouk le nejasen delajo in razumevanje ovirajo.

Mislím, naj bi pouk za prvo spoved obsegal samo to-le:

1. Jasen nauk o grehu sploh in posebej samo o onih grehih, ki so v tej starosti učencev navadni.
2. Kako greh Boga razžali in zasluži kazen.
3. Jezus da apostolom, škofom in duhovnikom oblast odpuščati grehe.
4. Grehí se odpuščajo pri spovedi. Natančen nauk o spovedi.
5. Za spoved se je treba pripraviti. Priprava za spoved: izpraševanje vesti, kes in trdni sklep.
6. Po spovedi se opravi pokora.

Memorirati ni treba otrokom iz katekizma nič drugega, kakor takoimenovane spovedne molitve. Pri razlagi o posameznih grehíh bo najbolje vzeti za podlago božje in cerkvene zapovedi in poglavitne grehe, ki jih morajo znati otroci na pamet. Prav dobro bo pri tem služila ona kratka »moralka«, ki jo je izdalo katehetsko društvo, samo da je v tej »moralki« za prvence preveč grehov. Ko otroci grehe poznajo, je treba obuditi v njihovih srcih strah pred kaznijo in žalost, ker so Boga razžalili. Pri tem se jim obudi hrepenenje po odpuščanju grehov. Nato se jim pokaže pot, ki vodi do odpuščanja.

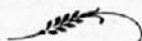
Utegne se komu čudno zdeti, zakaj sem postavil nauk o spovedi pred nauk o izpraševanju vesti, kesu in trdnem sklepu. Kdor reč natančneje pogleda, mi tega ne bo očital. Saj je v 1. točki že zapopa-

deno izpraševanje vesti in v 2. kes in trdni sklep. Po nauku o spovedi pa se vse to samo kratko ponovi in še kaj dostavi. Ko se je otroku povedalo, kako mora opraviti pokoro, se ponovi še enkrat ves nauk o zakramentu svete pokore, in otrok se nauči naštetih po vrsti pet reči, ki so potrebne pri tem zakramentu.

Poleg tega, kar je de necessitate medii et praecepti, naj otrok zna za prvo spoved to-le: »Preden bom šel k spovedi, bom najprej pokleknil in molil (en očenaš, iz molitvene knjižice molitev pred spovedjo), da bi mi Bog pomagal, da bi se mogel dobro spovedati. Potem bom delj časa mislil, katere grehe sem naredil. Ko se ne bom mogel nič več spomniti, bom začel misliti, da sem s temi grehi zaslužil pekel ali pa vice. Potem bom mislil na dobrega nebeškega Očeta, ki sem ga tolikrat razžalil s svojimi grehi. Mislil bom tudi na Jezusa, ki je umrl na križu zavoljo mojih grehov. Potem bom Bogu obljubil, da nikoli več ne bom naredil nobenega greha. Potem bom prav pobožno molil »O moj Bog itd.« Ko bom vse to naredil, šele potem bom šel v spovednico in se spovedal. Pri spovedi bom povedal vse svoje grehe. Pri velikih grehih bom povedal tudi, kolikrat sem jih naredil. Nikoli ne bom nič zamolčal: če bi zamolčal kak smrten greh, bi mi noben greh ne bil odpuščen; še en nov velik greh bi naredil, ki se imenuje božji rop. Če bom pozabil kak smrten greh povedati, bom šel pa še enkrat v spovednico in ga bom povedal, ali ga bom pa povedal pri drugi spovedi. Spoved je pa dobra, če človek kakšen smrten greh pozabi in ga ne zamolči nalašč. Po spovedi bom v cerkvi kam pokleknil, se bom Bogu zahvalil, da mi je grehe odpustil in bom molil pokoro. Če bom imel čas, bom molil še kaj družega, n. pr. križev pot. Potem bom šel domov in ne bom naredil nobenega greha več.«

Toliko se menda lahko vbije v glavo vsakemu otroku. Pouku se mora pridružiti vaja. Vsaka reč se mora zopet in zopet ponoviti. Zlasti kesanje mora katehet z otroki večkrat obuditi, da bo res pravo, nadnaravno. Pokazati jim mora spovednico, postaviti vsakega posebej k mreži v spovednici, navaditi jih, da bodo držali glavo tik mreže, da bodo šli iz spovednice šele tedaj, ko spovednik zapre linico itd. Veliko pouka, še več pa vaje!

Kaj pravite k vsemu temu vi, ki pripravljate otroke za prvo spoved? Morda vam ni vse všeč. Tudi jaz čutim, da je to, kar sem napisal, le nekak »tohu vabohu«. Hotel sem s tem spisom doseči samo to, da bi se o stvari kaj več razpravljalo in da bi se tudi pri tem pouku dosegli lepši uspehi.

Dober šolski obisk.

(Napisal T—ški.)

Dober šolski obisk je glavni predpogoj povoljnega šolskega napredka. Če učenci izostajajo od pouka, ni mogoče doseči posebnih uspehov, pa če je učilnica preskrbljena z vsemi učnimi pripomočki in če poučuje v nji še tako zmožen učitelj. To ve prav dobro tudi višja šolska gosposka, zato tako stroga kontrola šolskih zamud.

Prva zapreka ugodnega obiska je oddaljenost šolskih otrok. Otroci, ki imajo do šole 4—6 km in še več, pač težko obiskujejo pouk redno vsak dan, posebno ob neugodnem vremenu. In koliko je takih dni tekom leta na Kranjskem, kjer so pota in ceste zlasti po gorjanskih krajih še dokaj zanemarjena! Glavno letno poročilo c. kr. dež. sveta v Ljubljani za leto 1909 navaja n. pr. 1195 otrok, ki so jih zadrževale pouka klimatične in terenske neprilike, 561 otrok pa ni bilo nikamor všolanih vsled prevelike oddaljenosti. To so številke, ki kličejo na pomoč in vedno resneje zahtevajo, da se uvedo tudi pri nas posebni oddelki za oddaljene otroke in sicer povsod, kjer se kaže potreba; zahtevajo pa tudi sistemiziranih služb za potovalne učitelje po zgledu drugih naprednih dežel.

Izkušnja pa uči, da ne zamujajo šole le bolni in oddaljeni otroci, ampak v najugodnejšem vremenu tudi zdravi in blizu šolskega poslopja stanujoči. Vzrok: domače delo in ž njim združeno občutno pomanjkanje delavnih moči. Amerika ne ugrablja slovenskim domovom le izvrstnih delavskih sil, temveč prazni tudi naše šole. V zadnjem času, ko se izvršuje v deželi toliko cestnih in vodovodnih zgradb, ko je dal deželni zastop v poltretjem letu našemu ljudstvu na razpolago polčetrți milijon zaslužka, bi pač ne bilo potreba našim ljudem iskati negotovega dela v tujini.

Okrepljenje delavskih sil in ž njim združena ljubezen do domačije bo zelo ugodno vplivala na naše šolstvo in tudi na dober šolski obisk.

Pa kaj storiti, da izboljšamo šolski obisk v danih razmerah? Določila „Izvrševalnega predpisa“ so precej ostra, vendar dvomim, da bi dosegel uspehov, kdor bi se poprijel odredb v superlativu in z vso gorečnostjo. Po mojem mnenju postane šolski voditelj pri današnjih razmerah med ljudstvom nemogoč, ako preveč manipulira z denarnimi kaznimi; kogar obsovaži ljudstvo, ne more delovati uspešno, ako ima tudi dober šolski obisk. Znan kolega, ki je sicer izvrsten učitelj, si je na pr. nakopal veliko sovraštva ravno s tem, ker je strogo ravnal po predpisih glede šolskih zamud; najbolj opravičen kazenski predlog se je smatral za krivično preganjanje in za pristransko delo.

Na nekaterih šolah, kjer imajo dober šolski obisk, razumejo določila „da ne sme nobena zamuda ostati nekaznovana“ tako, da pošiljajo za najmanjšo zamudo, ki ni bila opravičena vsled hujše bolezni ali pa z razlogom, utemeljenem v § 66. dokončnega šolskega in učnega reda — poseben opomin šolskega vodstva. Zgodi se, da dobi stranka v prvih štirinajst dneh do pet opominov, kar jo prestraši, da pošilja otroka poslej v šolo prav redno. Učitelj, ki pošilja opomine dosledno za vsako neopravičljivo zamudo, pa tudi za malenkostno bolezensko izostajanje, doseže v šolskem obisku gotovo povoljne uspehe. Doba 14 dni je predolga, da bi se uporabil v tem času le en opomin. Marsikateri si misli: „Opomina še nisem dobil, svarila tudi ne, kdaj bo še kazni!“ Ako pa učitelj starše venomer nadleguje z opomini, se slednjič le zboje kazni. — Veliko krajnih šolskih svetov bi se seveda najraje popolnoma iznebilo neprijetne obravnave šolskih zamud in mnogi predsedniki tudi navadno kaj radi predlagajo, naj se izpregleda. Učitelj naj ubere v zmyslu postave srednjo pot, pa bo najlažje izhajal. Kdor pa bi iskal naklonjenosti ljudstva s tem, da bi vse popustil in vedno ustrezal otrokom in staršem, bo imel kmalu prazne šolske klopi.

V mnogih slučajih so jako nevarna šolskemu obisku pomiloščenja. Otrok ostaja doma mesec za mescem, učitelj pod pezo disciplinarne kazni vestno piše zamude, krajni šolski svet jih obravnava „v gromu in blisku“ na dolgo in široko ter predlaga kazni, katero potrdi c. kr. okrajni šolski svet. Starši se pritožujejo zoper odredbe, ne da bi pošiljali otroka v šolo. Stvar se vleče in zavleče in nabere se koncem leta visoka denarna kazni. Starši prosijo pomiloščenja z raznimi razlogi in priporočili in — oproščeni so večkrat vsake kazni, kar brez dvoma največkrat demoralizujoče vpliva na dober šolski obisk. Oprostitve ponižujejo v očeh ljudstva ugled učitelja, pa tudi veljavo krajnega in c. kr. okrajnega šolskega sveta, ker se smatrajo uspehi pritožb ali prošenj kot zmaga nad nižjo šolsko oblastnijo. Kaznuje naj se previdno, a kazni naj bo ostra, naglo izvršena in neodpuščljiva, drugače je temeljita obravnava šolskih zamud bob ob steno.

Dober šolski obisk je precej odvisen tudi od lepega sporazuma med učiteljem in duhovnikom.

Vzpodbudna duhovnikova beseda v ekshorti zaleže o primerni priliki pri starših več, kot sto opominov in sto kazni.

K izboljšanju šolskega obiska je torej potrebno sledeče:

1.) Ureditev posebnih oddelkov za oddaljene otroke in uvedba potovalnih učiteljev.

2.) Gospodarsko gibanje novejšega časa, ki bo okrepilo v naši deželi kmetski in delavski stan.

3.) Dosledno, a previdno ravnanje učiteljevo glede šolskih zamud, ki sloni na pogostnih opominih in svarilih in ne na pogostnih kaznih.

4.) Denarne in zaporne kazni, če so redke, ostre, hitro izvršene in neodpušljive.

5.) Vzajemno delo učiteljstva in duhovščine.

Ponazorovanje in biblijski kraji.

(Nekaj misli z ozirom na slovensko jeruzalemsko romanje. — Priobèil profesor dr. Jos. Demšar.)

Prvo slovensko jeruzalemsko romanje, ki je med našim narodom zbudilo toliko zanimanja za sv. kraje, je tudi nas katehete na novo opozorilo na važen predmet katehetskega pouka.

Ali je potrebno in koristno, da se pri veronauku oziramo na zemljepisne in zgodovinske razmere tistih svetopisemskih krajev, ki pridejo v šoli v poštev? Odgovor na to vprašanje je sam ob sebi umljiv; vendar kaj lahko pozabimo, da bi o svetopisemskem kraju, ki je v tesni zvezi z verstvenim poukom, kaj več povedali kot samo ime. Morda pozabljamo na to dolžnost vsled tega, ker so imenitnejši svetopisemski kraji vsakemu kristjanu po imenu tako dobro znani, da se niti ne zmenimo ne, če s temi tako znanimi imeni združujemo tudi primerne predstave. Ena poglavitnih, opravičenih zahtev didaktike pa je: »Pouk bodi tak, da se učenci ne bodo učili le besed, ampak tudi stvari, ki jih izražamo s temi besedami. Posebno naj ne bodo le prazne besede tiste stvari, ki se v vsem verskem pouku v šoli in izven šole neštetokrat omenjajo; to so pa ravno nekateri sv. kraji.

Večkrat zelo abstraktne verske resnice so vsled vlite čednosti sv. vere umu in srcu učencev gotovo lažje dostopne kot podobne naravne resnice; vendar nam naravni in nadnaravni red kažeta, da se moramo z vso vnemo posluževati tudi primernih naravnih sredstev, ko delame za napredek nadnaravnega življenja svojih učencev. [Kar nam moderna pedagogika pametnega podaja glede nazornosti pouka, tega se sicer previdno, pa vendar z vnemo poprimimo tudi pri veronauku. Našemu delu v šoli mora biti le v prospèh, ako pustimo veronauku samo toliko abstraktnosti, kolikor je pouk o nadčutnih stvareh vsekako mora imeti. Kolikor je veronauku primerno, naj se tudi ta predmet nazorno poučuje. Čudno bi pa bilo, ako bi segali po raznih ponazorilih, ki se z veronaukom komaj dajo združiti, pa bi ne podajali učencem nazorno tega, kar je v prvi vrsti primerno, da se ponazori, in to so sv. kraji, ki so v zvezi z dogodki božjega razodetja. Nekaj že stori katehet za

nazoren pouk v verskih resnicah, ako privede učence do tega, da si napravijo o sv. krajih primerne predstave.

Nekje je učenka kateheta vprašala: »Gospod katehet, ali je bila res kjé Kalvarija?« Ako je učenka dvomila o tem, ali je bila kje Kalvarija ali ne, je morala dvomiti tudi o Jezusovem trpljenju. Mogoče je prišla do takih dvomov, ker o kraju Jezusove smrti ni slišala drugega kot golo ime. Res dogodki božjega razodetja za učenca nekako v zraku vise, ako skoro ničesar ne ve o krajih, na katere so dotični dogodki navezani; v naših dvomom tako dostopnih časih je še posebno veliko nevarnosti, da začne učenec prav zaradi tega staviti dogodke našega odrešenja v isto vrsto s pravljicami, ki večinoma niso navezane na določene kraje. Kako se je poživila vera našim romarjem, ko so mogli klečati in moliti prav na tisti zemlji, katero je s svojim bivanjem in celo s svojo krvjo posvetil sam Sin božji. Popeljimo učenca vsaj v duhu tja na sv. kraje, in gotovo se bo že samo s tem poživila njegova vera, ki bo dobilo trdnejši temelj in bo zavarovana proti mislim, da so dogodki našega odrešenja ptavljlični dogodki. Katehet ne dela v majhni meri a p o l o g e t i č n o, ako skrbi za to, da si morejo učenci o sv. krajih napraviti primerne določne predstave.

Kako bi pa bilo mogoče učencem pomagati do takih predstav? Dobre slike bi bile v tem oziru najprimernejše učno sredstvo. Žal, da nam takih slik ni veliko na razpolago. Navadne biblijske slike, namenjene veronauku so na topografijo Sv. dežele le malo ozirajo. Hvalijo pa dvanajst slik najimenoitnejših krajev iz Sv. dežele, ki jih je naslikal inomoški umetniški slikar Wärendle. Nedavno je izšla v Monakovem druga izdaja teh slik, h katerim je preskrbel besedilo bivši prof. veronauka Wiedemayr. Za stereoskop je napravila 60 slik sv. krajev tvrdka Hentschel v Lipskem. Mogoče bi si kdaj katehet pomagal tudi z dobrimi razglednicami, dasi se dajo razglednice v velikih razredih težko porabiti, ne da bi se motila disciplina. O priliki jeruzalemskega romanja je več sv. krajev fotografiral posestnikov sin Peter Naglič iz Šmarce pri Kamniku. Izdelal je te fotografije kot razglednice in kot kartonirane slike, 16 *cm* visoke, 12 *cm* široke. Ako bi bilo mogoče nekaj teh slik porabiti za veronauk, bi vzbudile med učenci le še toliko več pozornosti, ker bi katehet lahko povedal, da je slike napravil eden naših domačih mladeničev, da torej slike gotovo predstavljajo kraje, kot so v resnici.

Kjer ne moremo porabiti slik kot učno sredstvo, tam toliko rajše posezimo po primerah sv. krajev z našimi kraji. Težko je sicer dobiti primer, ki bi pomagale, da si učenci napravijo o svetih krajih kolikortoliko stvarne predstave; vendar se s primerami vsaj to doseže, da si učenci nekaj predočujejo, ko slišijo imena sv. krajev, da si Jeruzalem, Betlehem, Nazaret vsaj v duhu naslikajo kot mesta,

Jordan kot reko, Galilejsko morje kot jezero. Večkrat bodo pa primere še nekoliko več pojasnile kot samo to, kaj so posamezni sv. kraji. Današnji Jeruzalem bi se glede števila prebivalcev in glede razsežnosti precej dobro dal primerjati Ljubljani. Za visoko planoto, na kateri je pozidan Jeruzalem, bi mogli dobiti primero v planoti na ljubljanskem gradu; planoto ljubljanskega gradu si moramo pri tem misliti tako razsežno, da bi mogla nositi celo mesto. Pristaviti bi bilo treba, da jeruzalemska visoka planota na eni strani prehaja v severno judovsko pokrajino.

Ako bi hoteli pojasniti razmerje med Kalvarijo, tempeljsko (Morijo) in Oljisko goro, bi mogoče takole primerjali. Če bi bil Jeruzalem pozidan na razširjeni planoti ljubljanskega gradu, si mislimo na mestu grajskega poslopja cel griček, to bi bila gora Kalvarija; tam, kjer so trdnjavske razvaline, bi bil drug vzvišen prostor s krasnim ravnim trgom, to bi bila gora Morija s tempeljskim trgom. Podobno kakor pada pod trdnjavskimi razvalinami grajski grič proti Gruberjevemu kanalu in se na drugi strani takoj začne dvigati Golovec, tako tudi grič tempeljskega trga takoj, in sicer jako strmo pada v dolino potoka Cedrona, na oni strani pa se ravno tako strmo dviga Oljiska gora. S stolpa ljubljanskega gradu se čez trdnjavske razvaline vidi na Golovec, z gore Kalvarije pa se čez tempeljski trg vidi na Oljisko goro. Ob vznožju Oljiske gore globoko v cedronski dolini je vrt Getzemani. Ozke ulice, ki vodijo v Ljubljani s Starega trga na grad, so zlasti ispočetka prav podobne ulicam, skozi katere pridemo v Jeruzalemu po križevem potu iz mesta na Kalvarijo.

Za Nazaret in Betlehem bi dobili marsikaj podobnosti v naših manjših domačih mestih, ki so večinoma zidana na hribovitih tleh in so prislonjena kakemu griču. Genezareško jezero bi se po svoji okolici dalo primerjati Bohinjskemu jezeru, ki je kot ono okrog in okrog obdano z gorami, le z višjimi kot Genezareško; vendar je Genezareško jezero petkrat daljše kot Bohinjsko in dvanajstkrat širše (Genezareško je 21 km dolgo, 12 km široko, Bohinjsko 4 km dolgo, 1 km široko). Treba se nam je le nekoliko natančneje seznaniti s sv. kraji, pa bomo v ožji domovini dobili zanje dosti dobrih primer.

Učencem, ki vsaj nekoliko znajo brati zemljevid, se da veliko zemljepisnih razmer Sv. dežele pojasniti z zemljevidom in z risanjem na tablo. Od prenatannega raziskovanja po zemljevidu bi učenci glede verskega pouka imeli le malo stalne koristi, ako pa vsaj glavne sv. kraje večkrat pokažemo na zemljevidu ter jim te kraje še bolj jasno predočimo z nekaj potezami na tabli, si bo večina učencev lego teh krajev zapomnila za celo življenje. Z zanimanjem odgovarjajo učenci na vprašanje: »Katero pot si moramo izbrati, da pridemo n. pr. iz Ljubljane v Sv. deželo?« Učenci naj

iščejo to pot po zemljevidu, in za vedno se jim vtisne v spomin, da leži Sv. dežela ob istem Sredozemskem morju kot naše avstrijske primorske dežele. Sredozemsko morje bi v glavnih potezah mogli načrtati kot nepravilen podolgast čveterokotnik; ob južno-vzhodni strani tega čveterokotnika imamo Sv. deželo, katero na vzhodu omejimo z Jordanom, z Genezareškim jezerom in Mrtvim morjem. Palestino samo predelimo v tri skoro enake dele. Vsak izmed teh delov ima nekako v sredi glavno točko, severni del Nazaret, srednji Sihem, južni Jeruzalem.

V Jeruzalemu samem bi mogli goro Morijo s tempeljskim trgom, Oljisko goro, Kalvarijo in goro Sion takole določiti: Oljiska gora, Morija in Kalvarija leže nekako v ravni érti, začrtani od vzhoda prodi zahodu. Na skrajnem vzhodu 'je Oljiska gora, na zahodu Kalvarija, v sredi tempeljska gora; kratka črta, potegnjena južno-vzhodno od Kalvarije nas prepelje na kraj, kjer stoji gora Sion z obednico zadnje večerje, s hišo Ane in Kajfa in s hišo Herodovo. Z ozirom na Jeruzalem določimo Betlehem, ki je skoraj dve uri južno od Jeruzalema; na severni-zahodni strani od Jeruzalema že blizu Jordana je Jeriho. Od morskega obrežja pod Karmelsko goro do Nazareta je približno 38 km (kakih osem ur pešhoje), od Nazareta do Tiberije ob Genezareškem jezeru 26 km (šest ur pešhoje). Od Nazareta skozi Samarijo do Jeruzalema je približno 130 km, (30 ur pešhoje). Ko je šla Marija obiskat Elizabeto, je za to pot potrebovala najmanj 3 do 4 dni. Ako označimo na tabli še Egipt in Sinajski polotok, smo z nekaj potezami predočili učencem malodane vse ozemlje, ki je v zvezi z božjim razodetjem. Jasna, pa enostavna slika sv. zemlje more večini učencev trajno ostati v spominu.

Slednjič naj bi se katehet posluževal tudi tega, kar se da o sedanjem stanju sv. krajev primernega in zanimivega povedati. Marsikaj se potem učencem boljše vtisne v spomin. Naj omenim le nekaj zanimivosti iz Sv. dežele, ki bi se dale pri veronauku porabiti. Sv. Družina je v Egiptu prebivala v neposrednji bližini sedanjega mesta Kairo — vsaj izročilo ne pozna nobenega drugega kraja, kjer bi se bila sv. Družina v prognanstvu dalje časa mudila — videla je torej iste velikanske piramide, katere še v naših časih občuduje vsak, kdor potuje po Egiptu. Nazaret je še vedno prijazno, mirno, nekako skrito mesto, torej prav primerno, da je bilo bivališče, ljubeznive, ponižne Matere božje in pozneje bivališče cele sv. Družine. Viharji na Genezareškem jezeru so tudi dandanes nekaj čisto navadnega. Skoro vsak, kdor se vozi po tem jezeru popoldne, doživi večji ali manjši, včasih prav nevaren vihar. Kafarnaum je dandanes popolnoma v razvalinah; velikanske izkopanine iz lepega belega kamena očitno kažejo prostor, kjer je stala shodnica, znamenita zaradi pomenljivega Gospodovega govora o sv. Rešnjem Telesu. Koliko zanimivega bi se dalo povedati še o

današnjem tempeljskem trgu! Tempelj, ki je stal ob Jezusovem času, je bil sicer docela porušen; od zidovja, ki je tempelj obdajalo, so pa vendar ostali še precejšnji deli, v katerih moremo še vedno občudovati veličastvo nekdanjega judovskega svetišča. Po izkopaninah se da sklepati, da je na nekaterih krajih zidovje vsaj 20 m globoko v zemlji, približno tako visoko se dviga nad zemljo. Lepi obsekani kamni, po 8—10 m dolgi še v sedanjem tempeljskem zidovju niso nič redkega; ni čuda, da so učenci pri pogledu na tako zidovje vzkliknili: »Gospod, glej, kakšna zidava!« Krasni tempeljski prostor meri dandanes v najdaljši dolžini 490 m. Na mestu, kjer je stal nekdanj grad Antonija, torej na mestu, kjer je bil Gospod obsojen, stoji zdaj turška vojašnica. Blizu te vojašnice so nedavno odkrili starodaven tlak, ki je brez dvoma prvotni tlak dvorišča, po katerem je hodil Gospod, ko so ga vodili k Pilatu in od Pilata. V tlaku so še vdolbena znamenja, ki so jih rabili vojaki, ko so se igrali s kroglicami. Pot od Antonije do Kalvarije, torej križev pot se lahko prehodi v 10—15 minutah, Gospod pa je moral na veliki petek za to pot rabiti veliko več, saj tudi večja karavana za križev pot porabi do dve uri. Čez Kalvarijo in čez božji grob se vzpenja ena cerkev, cerkev božjega groba. Gospodov grob je nekako sredi apside te cerkve; na Kalvarijo se gre po strmih stopnicah kot pri nas na cerkveni kor (4 1/2 m visoko). To učencem dobro pojasni, v kakšnem razmerju je božji grob do Kalvarije in narobe. Jeruzalemski romar obišče tudi vrt Getzemani, kjer je še osem starodavnih oljk s 5—6 m debelimi debli, o katerih trdijo veščaki, da so mogoče zrasle iz korenin tistih oljk, pod katerimi je molil Gospod.

Mnogo je zemljepisnih in zgodovinskih zanimivosti sv. krajev, ki bi jih mogel katehet ob danih prilikah pri veronauku omenjati in ki bi mogle učencu pomagati, da se res zamisli v sv. kraje in s tem v dogodke, ki so se vršili na teh krajih. Dosti primernega gradiva dobimo v raznih knjigah, ki jih je za naše jeruzalemsko romanje priporočala Katoliška bukvarna. Posebno poučno je v tem oziru delo »Schuster-Holzammer, Handbuch zur Biblischen Geschichte«, ki je ravnokar izšlo v novi izdaji. Le žal, da je delo za navadne potrebe katehetove nekoliko preobširno, tako da si mora katehet večkrat šele s trudom iskati sebi primernih podatkov. Sicer pa mora biti le v korist našemu delu v šoli, ako se z zemljepisnimi in zgodovinskimi odnošaji Sv. dežele natančneje seznanimo. Tudi na kraje, s katerimi je sv. vera tako tesno združena, naj se ozira naša nadaljnja izobrazba in tudi to nam bo pripomoglo, da bomo z večjim uspehom izvrševali svojo službo, od katere je v mnogem oziru odvisno vse poznejše življenje naših učencev.

KATEHETSKI VESTNIK.

Katehetsko gibanje.

Velevažnega dela se je lotilo naše katehetsko društvo; pripomoglo bi rado, da bi naš katekizem bolj ustrezal šoli, osobito mladini na ljudski šoli, da bi bil poraben in bi se bolj prilegal otroškemu umevanju. Pri zadnjem januarskem zboru (11. januarja) je katehet Ign. Zaplotnik označil najprej nekaj zahtev, ki se morajo vpoštevati pri katekizmovih vprašanjih in odgovorih; podal je pravilo za definicije, ki naj bodo točne, jedrnate in jasne, ne preozke, ne preširoke, ki naj imajo vse bistvene znake ter naj bodo rezultat tega, kar se je poprej učilo in razložilo. Enako je pojasnil, kakšno naj bo vprašanje ter razmerje med vprašanjem in odgovorom.

Namesto podrobnega razgovora o predavanju so navzoči katehetje predlagali, naj bi se poizkusilo uporabiti nasvetovana pravila kar praktično pri vprašanjih našega katekizma. Delo se je takoj začelo, obenem so se pa tudi takoj pokazale težkoče. Da je to in ono vprašanje za otroka težko, da je odgovor za otroško umevanje previsok, preveč doktrinaren, to se na prvi hip spozna; toda bolje se izraziti, jasneje povedati dostikrat ni lahko, kajti če se izraziš preprosto, po domače — kadar je sploh možno — pa ti pride dogmatik in te ustavi, češ, da odgovor ni docela korekten. Kljub temu pa ta važna naloga, ki se je lotilo

naše društvo, ne sme ostati nerešena. Z združenimi močmi bo šlo! Najprej vprašanje za vprašanjem, potem pride na vrsto razdelitev. Marsikomu se zde take obravnave dolgočasne, pa se odreže s kratko pripomnjo: »Boljše ne boste naredili!«... Če tako, potem pa ni treba venomer tožiti, da je sedanji katekizem — dasi stvarno popoln — neprimeren za ljudske šole. Ako bomo vztrajali, bomo izvršili veliko in hvaležno nalogo!

Pri konferenci dne 8. februarja smo z interesom nadaljevali razgovor o preosnovi nekaterih katekizmovih odgovorov. Kako težavno je, po vsebini in obliki sicer točne, a za otroke nejasne in mučne odgovore pretvoriti v domačo, umljivo in preprosto govornico, zraven pa ohraniti isti zmesel, isto resnico, priča dejstvo, da je bilo tekom ene ure rešenih komaj troje vprašanj.

Z veseljem konstatujemo, da pri tej velevažni nalogi, ki jo zdaj rešuje naše društvo, kaj pridno sodelujejo srednješolski in tudi bogoslovni profesorji.

Zanaprej bomo skrbeli, da bo radi razlike na sporedu po možnosti vselej tudi še kako drugo predavanje; zato pa vabimo, naj bi se prihodnjega sestanka karmoč udeležili vsi člani, ki jim je mar katehetski razvoj, da si osnujemo delovni načrt za bodočnost.

Katehetske beležke.

Navodilo ljubljanskega knezoškofa, kako izvršiti dekret svetega očeta o prvi spovedi in o prvem svetem obhajilu otrok, izide tekom meseca februarja.

Novi člani »Društva slovenskih katehetov«. Čč. gg. Ivan Cegnar, kaplan v Žireh; Karel Rupnik, kaplan v Spodnji Idriji; Jož. Gnid-

dovec, mestni kaplan v Idriji; Jož. Froelich, kaplan v Šmihelu pri Novem mestu; Anton Tabor, župnik na Slapu; Jos. Verce, kaplan v Borovnici; Mat. Zbontar, kaplan na Koroški Belii; Fran. Nastran, kaplan v Boštanjju; Karel Gnidovec, kaplan v Žužemberku; Martin Dimnik, kaplan v Hrenovcah;

Ivan Breza v šček, kaplan v Rihenbergu pri Gorici; P. Arhangel Appej, katehet na Viču; dr. Fran. Grivec, sem. profesor v Ljubljani; Matija Gerzin, župnik v Preserjah.

V odbor za prirejanje katehetskih tečajev so izbrali v Zagrebu sledeče gg. Prof. dr. Čukac, prof. dr. Dovranič, prof. dr. Gudek, prof. Heffler, nadarbenik Kotlarski, katehet I. Repar, učitelj pedagogije B. Stričić.

Rado se pozabi. Prepričali smo se, da je še več gg. tovarišev, ki si še niso ogledali »Podrobnega učnega načrta za poučevanje veronauka na vseh ljudskih šolah«, ker ga niso naročili. Knjižico je namreč prepustilo katehetsko društvo za razprodajo »Katoliški Bukvarni«, ki je pa ni razpošiljala, kakor druge svoje publikacije, zato naj si jo blagovolijo gg. veroučitelji sami naročiti. Cena 80 vinarjev.

O načrtu sodi »Duhovni Pastir« 1911, št. 2, tako-le: »Prav koristno delo je izvršilo »Društvo slovenskih katehetov« s tem, da je izdalo imenovani podrobni učni načrt. Za vse predmete, zlasti pa za verouk, je potreben podrobni načrt. Katehet si spriče majhnega števila ur mora natančno razdeliti vso stvarino, da pridejo vse svete resnice, ki jih ima razložiti, pri pouku na vrsto, in da ima dovolj časa, jih vsestransko in temeljito obdelati. To pa je izvedljivo le s pomočjo dobrega učnega načrta. Zato bo vsak katehet z veseljem segel po imenovanem učnem načrtu, ki je izdelan za vse kategorije ljudskih šol. Načrt bo nedvomno toliko bolje služil svojemu namenu, ker je sestavljen na podlagi bogatih izkušenj, ki so si jih sestavljavci pridobili pri pouku veronauka. ... »Društvo slovenskih katehetov« in gosp. urednik naj imata zavest, da sta s svojim trudoljubivim delom naredila veliko uslugo vsej duhovščini.«

Edinost in enakost glede polajšave postne zapovedi bi bilo priporočati, če ne za vso Avstrijo, pa vsaj za škofije, koder prebivajo Slovenci. Kate-

kizem bi potem imel poleg splošne postne zapovedi natisnjene tudi polajšave, ki bi se izprosile od svetega očeta za vse slovenske pokrajine. Pri sedanjih razmerah ima katehet silne težave, če hoče otrokom pojasniti postno zapoved in polajšave, kajti otrok vidi in se uči le to, kar je v knjigi, dasi faktično ne ustreza resnici, če vpoštevamo mnoge polajšave. Edinost zahteva tudi dejstvo, da se ljudje pogosto selijo iz ene škofije v drugo. Da se za to tudi važno cerkveno zapoved ljudje dostikrat tako malo brigajo, je vzrok gotovo kolikortoliko v tem, ker je dokaj komplcirana in se torej otrokom ne more jasno razložiti, starejšim pa tudi ne, ako ne pridejo h krščanskemu nauku. Od razlage, ki se bere pustno nedeljo v cerkvi, nimajo ljudje navadno nič.

Prosimo torej ponovno, — enkrat smo že o tem pisali, — naj bi blagovolili naši cerkveni knezi pri skupni konferenci na Dunaju naš nasvet uvaževati.

Nagrada za verski pouk. Po nekaterih deželah so deželni zastopi že davno določili nekoliko nagrade za poučevanje krščanskega nauka vsem veroučiteljem, ki imajo opravka v šoli več kakor šest ur na teden, pa naj bodo šole dvo-, tri- ali štiri- ali večrazredne. Tak zakon so sklenili v Šleziji leta 1902, na Moravskem 1905, na Češkem 1905, v Galiciji 15. septembra 1909 in lani na Solnograškem. Vsaka ura, — kar jih je nad 6, na Solnograškem nad 7, v Galiciji nad 9, — plačajo od 40 do 70 kron na leto, kar pomeni že precejšen priboljšek slabo dotiranim duhovnim pomočnikom. Na Nižjem Avstrijskem so nedefinitivne katehete odškodovali s tem, da so dovolili precejšnjo nagrado za pot, namreč 60 vin. za kilometer. — Pri nas se za katehete seveda ne zmeni živa duša; kvečemu če te blagovoli kdo obseniti s kako norčavo zabavljico.

Času primerno predavanje. Dne 31. januarja je imelo katehetsko društvo v Solnogradu občni zbor z enim

praktičnim nastopom v šoli in s predavanjem o zelo aktualnem vprašanju: »Kako moremo otroke navdušiti za večkratno prejemanje sv. obhajila in jih v tem navdušenju ohraniti?« Ako bo v kakem listu to predavanje objavljeno, bomo glavne točke posneli. Še bolje bi pa bilo, ko bi se kdo pri nas sam lotil tega vprašanja.

Ali se Nathana boje? O verstvenem pouku na Italijanskem je izšlo posebno poročilo, ki ima podatke za

500 večjih občin. Na italijanskih šolah se krščanski nauk ne poučuje, ako občine tega ne zahtevajo; vendar pa se je doslej večina občin odločila za verstveni pouk. Tako so skoraj vsi otroci zahtevali in tudi prejeli verstveni pouk v mestih: Neapelj, Treviso, Vicenza, Benetke, Bergamo, Turin, Milan i. dr. V Rimu so se pa menda zbal pred Nathanom, kajti za krščanski nauk se je oglasilo samo 24 % otrok.

Zgledi, uporabni pri katezezi.

Katoliška spoved v luči zdrave pameti. Sv. Tomaž Akv. je strnil sedem sv. zakramentov v prekrasno paralelo s telesnozemeljskim življenjem. Z njemu lastno jasnostjo opisuje človeško življenje od rojstva do smrtnega boja, potem kako primerno človeški notranjosti je dobrotljivost božja postavila ravno sedem svetih zakramentov.

Ozrimo se n. pr. samo na sv. spoved ne glede na zakramentalni njen značaj. Naj govori samo razum!

»Spoved je nečuvveno tiranstvo, atentat na dostojanstvo prostega moža, usužnjitev vesti itd.« Tako in enako se glase ugovori slabovernih in nevernih duš.

Poglejmo, če je to res!

Ali je tiranstvo, če zaupam svojemu bližnjemu kako skrivnost? Koliko si zaupajo ljudje med seboj — dobrega in slabega — pod strogo molčečnostjo! Kako je človek vesel, ako dobi prijatelja, ki mu more vse zaupati, kar ga teži ali kar ga radosti, ne da bi se mu bilo bati razkritja! Saj pravi nemški pregovor: »Geteilte Freude — doppelte Freude, geteilter Schmerz — halber Schmerz.«

Kaj se pa pravi »spovedati se«? Spovedati se — je toliko, kakor zaupati svoje grehe slabemu človeku, ki je pod smrtnim grehom dolžan strogo molčati. Zakaj pa? Zato, da zadobimo zopet izgubljeni mir in notranjo srečo. To naj bi bilo tiranstvo?

Kako pa telo? Ali se naš organizem ne skuša iznebiti vsega strupenega, škodljivega, nevarnega? Ali ne izločuje iz sebe vse neprimerne in opasne snovi, slabe sokove, neprebavljive jedi? Ali niso boleznidostikrat znak in opomin, da je obstanek celega telesa v nevarnosti?

V spovedi hoče neumrjoča duša izločiti iz sebe to, kar njej škoduje, kar njo mori, hoče iztrebiti strup greha, da bi bila zopet okrepljena, potolažena in zdrava!

V pojasnilo naše trditve: Kolikokrat se je že pripetilo, da so se brezumni zločinci čez tri, štiri, čez deset let sami zgledali sodišču! Zakaj? ...

»To je vse res,« bi utegnil kdo reči. Toda treba je ljudem dati prostost. Svoboden je človek. Katoliška Cerkev pa svoje ljudi k spovedi sili. — Kdor pristopi v kako društvo, se mora ravnati po društvenih pravilih. Kdor tega ne mara, naj ostane izven društva. Ako je kdo član katoliške Cerkve, jo mora poslušati. Cerkev zapoveduje katoličanom, da se morajo vsaj enkrat na leto obtožiti grehov. Čemu? Ali zato, da jih moralno in duševno usužnji? Ne. Samo zato, ker hoče časno in večno srečo svojih otrok.

Na Apolovem templju v starih Atenah je bilo zapisano z zlatimi črkami: Γνωθι σεαυτόν Spoznavaj sebe! Cerkev sili vernike, da vsaj enkrat na leto malo globlje posežejo v svojo notranjost, da presodijo sami

sebe: Kako je z dušno zadevo? Ali je kaj napredka? Blagor človeku, ki mu ta presoja pripomore, da se poboljša! Koliko ljudi bi nikdar ne prišlo do spoznanja in na pravo pot, ako bi jih Cerkev ne priganjala!

In to napravo imenuješ neznosno, nasilno? Je-li zdravnik krut in ne-

usmiljen, ki mora z nožem v rano, ki mora žgati in rezati, da leči in zdravi?

Ali je mati brezsrčna, ki svojega ljubljenelega otroka s strogostjo in s šibo vzgaja? Če to, potem reci, da je katoliška Cerkev brezsrčna in kruta.

UČITELJSKI VESTNIK.

Učiteljske izpremembe. Nadučiteljske službe so bile podeljene sledečim gg.: Jerneju Ravnikar, Vič pri Ljubljani; Frančišku Lavtižar, Sp. Šiška pri Ljubljani; Viktorju Mihelič, D. M. v Polju pri Ljubljani; Jožefu Tavželj, Ježica pri Ljubljani; Frančišku Štular, Vavta vas; Luki Blejc, Trzin; Frančišku Krmelj, Komenda; Ant. Vodé, Rudnik; Jožefu Lapajne, Cerklje; Valentinu Mikuž, Šmarje pri Ljubljani; Jožef Gregorin je bil imenovan za nadučitelja extra statum na Viču.

Imenovane so bile učiteljice gđc.: Mira Hafner za Krko; Marija Grobovšek za Telčji vrh; Matilda Jager za Št. Janž na Dol.; Leopoldina Abram za Sv. Krž pri Litiji; Leopoldina Rant za Dobrovo pri Ljubljani; Marija Račič za Brezovico pri Ljubljani.

Začasno vodstvo deklinške osemrazrednice pri Sv. Jakobu v Ljubljani je poverjeno gđc. Frančiški Zemmetovi, ker je ravnateljica gđc. Marija Marout-ova dobila radi bolehnosti polletni dopust. — Kot suplentinja je nastavljena gđc. Karolina Kleč. — Gđc. Agnezo Zupanovo, ki ima tudi dopust, namestuje stalni suplent g. Ivan Petrovčič.

V pokoj je stopil g. Anton Cirman, nadučitelj v Dobrničah.

† **Nadučitelj Simon Lomšek.** Dne 1. februarja je v Cerkljah na Dolenjskem zaspal v Gospodu nadučitelj Lomšek. Dosegel je visoko starost 81 let. V pokoj je stopil leta 1899.; služ-

boval je v Cerkljah celih 41 let, pevodja cerkvenega zbora je pa ostal do zadnjega. Pokojnega nadučitelja je ljudstvo zelo spoštovalo, kajti bil je vesten vzgojitelj, skrben učitelj, zraven pa vseskozi krščanskega mišljenja in življenja. P. v m.!

Potovanje v Dalmacijo. Odbor S. Š. Matice je sklenil, da priredi letošnje velike počitnice poučno potovanje slovenskega učiteljstva proti Dalmaciji.

Pot bi šla čez Bohinj v Gorico, Trst, Pulj, Mali Lošinj, Zader, Šibenik, Spljet, Gruž, Kotor. Nazaj grede bi se oglasili v Dubrovniku ter bi krenili čez Gruž v Mostar, Sarajevo, Zagreb; povsod bi imeli primeren odmor ter bi si ogledali zgodovinske ter krajevne zanimivosti. Potovanje bi bilo meseca avgusta ter bi trajalo 13 — 15 dni. Stroški z ozirom na polajšave prometnih podjetij 150 — 200 K za osebo. Kdor se misli udeležiti, naj se oglasi najkasneje do 15. marca pismeno pri ravnatelju Hinkotu Schreiner v Mariboru, kjer dobi natančnejše podatke.

Nagrade za šolske vrtove. Deželni šolski svet je sporazumno s kranjskim deželnim odborom nakazal po 90 K remuneracije za oskrbovanje šolskih vrtov v letu 1910. sledečim gg.: Ravnatelju meščanske šole Ivanu Brinarju v Postojni, nadučitelju Bogomiru Fegiču v Nadanjem selu, nadučitelju Matiji Kraulandu v Mozelj, nadučitelju Antonu Pavčiču v Kostanjevici, nadučitelju Edvardu Vohincu v Cerkljah, nadučitelju Ivanu Jezeršku v Križah pri Tržiču, nadučitelju Francu Rojini v Šmartnem pri Kranju, učitelju Ivanu

Štreklju na Vrhniki, nadučitelju Jož. Kobalu v Grahovem, nadučitelju Leopoldu Punčuhu v Zgor. Logatcu, šolskemu vodji Ivanu Šemerlu v Lescah, šolskemu vodju Frideriku Jazbecu v Šmihelu pri Žužemberku,

nadučitelju Al. Maroku v Nemški vasi, nadučitelju Ivanu Zupanu v Dolskem, šolskemu vodji Jožefu Tavžlju v Radomljah, učitelju Konradu Barle v Metliki in šolskemu vodji Karlu Gruden v Radovici.

VZGOJA.

Lastnosti dobre kazni. Dne 25. januarja je nadaljeval šolski svetnik dr. J. Bezjak, ravnatelj II. državne gimnazije v Ljubljani, predavanje o kazni kot vzgojnem sredstvu. Priklupil je pouk na že zadnjič razloženo zahtevo, da naj bo kazen kolikormoč enaka in podobna n a r a v n i kazni, kajti potem se ni bati, da bi bila prehuda, pa tudi cilja ne bo zgrešila, ker bo otrok spoznal, da je bila kazen zaslužena, torej pravična in se bo torej zanaprej bolj varoval kaznivega pogreška. Dalje je treba pri kaznovanju paziti, da se preveč ne krha ljubezen med kaznjencem in kaznujočim, zakaj kjer ni ljubezni, ni dobre vzgoje. Ako pa skušamo uporabljati kolikormoč naravni podobno kazen, ako hočemo otroka z naravno kaznijo privedi na pravo pot, medsebojna ljubezen pri tem ne bo nič kaj trpela, ker otrok uvidi, da je moralo tako priti.

Narava ne kaznuje nikoli čez mero; tudi vzgojitelj naj se ravna po tem pravilu; bolje bo, če je kazen premajhna, nego prevelika. Ne segaj takoj po najstrožjem sredstvu! Kadar zadostuje strog, žalosten, osoren pogled, ne karaj; ako zadostuje karanje, ne segaj po šibi. Naravni zakon zahteva stopnjevanje, pa tudi pravico ljubnost terja isto, poleg tega pa še, da je vzgojitelj pravičen. Marsikateri starši in vzgojitelji se v tem pregreše, ker pri kaznovanju delajo razloček, pa se ozirajo na razne lastnosti in prirojena dobra svojstva tega ali onega otroka, ki bi jih pri kaznovanju ne smeli videti.

Ljubimo vse otroke pravično in po zaslugi enako. Otroci neopravi-

čeno razlikovanje takoj opazijo, pa se jim porodi v srcu neka mržnja do vzgojitelja, dostikrat celo sovraštvo, ali obupnost.

Dostikrat prestopki niso vsi enaki, dasi se nam zde taki, torej tudi ne smemo enako kaznovati. En otrok je n. pr. povzročitelj, drugi so samo sodeložni, eden je zapeljivec, drugi zapeljani itd. Kar se zgodi premišljeno, vedoma, prostovoljno, je vselej bolj kaznivo, nego dejanja, pri katerih je prosta volja le malo udeležena.

Da bo kazen pravična, modra in umerjena, je potreba ozirati se na otrokovo naravo, na temperament. Z občutljivim otrokom moramo zmerom bolj rahlo in nežno ravnati; vročerkrvnemu otroku prej spodrsne, nego hladnokrvnemu, zato mora biti tudi pri kazni razlika. (G. predavatelj je z zgledi iz življenja dokazal resnico svojih trditev.)

Starši in vzgojitelji ne smejo biti podobni mlinu, ki vedno ropoče. Mlinar se tako privadi šklepetanju, da prav lahko pri tem zaspi; enako se godi tudi v rodbini ali pa v šoli, kjer vzgojitelji venomer ropočejo in se kregajo; otroci postanejo gluhi in nemi za vse godrnjanje in za plohe psov, nič se več ne zmenijo za opomine, nič več ne pomaga.

Mlin ropoče, pa dostikrat nič ne zmelje. Enako se bo tebi godilo, ako pretiš in pretiš, nazadnje pa prizanesiš in nič ne kaznuješ. Še slabše pa ravna mati, ki zarohni nad otrokom in mu zapreti občutno kazen. Otrok se ne zmeni za opomin. Ker mati z ostrostjo ni nič dosegla, povesi orožje in jame izlepa gladiti ter prigovarjati n. pr.: Le ubogaj, dobiš pa potem

kos potice. Taka vzgoja je najslabša. Kazen, ki jo zapretiš, bodi premišljena, izvedljiva, pa strogo izpeljana. Raje ne žugati, nego odnehati. Dоследnost se priporoča in zahteva v vsakem slučaju in pod vsakim pogojem.

Dalje morata biti oče in mati, učitelj in katehet složna v vsej vzgoji, torej tudi pri kaznovanju. Če se materi zdi kazen neprimerna, naj ne ugovarja v pričo otrok, če hoče uspehov pri vzgoji.

Deroča voda ne koristi, ampak odnaša rodovitno zemljo, razdira pota in ruši mostove; le mirno tekoč potok napaja travnike in pospešuje rast. Tudi vzgojitelj naj ne bo razdirajoč potok, naj ne kaznuje v jezi in v razburjenosti. Kazen v jezi bo nepremišljena in škodljiva tudi z ozirom na telo. Kdor se ne prenagli, bo po treznem preudarku dostikrat izprevidel, da otrok ni tako kazniv, kakor se je dozdevalo.

Kaj pa telesna kazen? Nekateri ljudje ne poznajo drugega, kadar treba kaznovati, nego šibo, ali pa lase in uhlja otrokova. Nikdo ne bo ugovarjal, da nasplošno telesna kazen ni primerna in ne vzgojna. So pedagogi, ki so naravnost nasprotni telesni kazni, ker ni nobene zveze med prestopkom in kaznijo, ker je

nečastna, ker potre ljubezen do vzgojitelja in ker kolikortoliko nasprotuje krščanskim načelom. Govornik pristavi, da se ne more popolnoma strinjati s temi poslednjimi, kajti včasih le ni moč izhajati brez tega zdravila osobito v predšolski dobi. Tak otrok še ne razume drugih naukov, boji se pa in bati se mora, zraven pa nekoliko čutiti, ako se mu drugače ne da dopovedati, da je treba ubogati. Ko pa začno otroci hoditi v šolo, bomo pa šibo že lahko pogrešali razen v slučajih trdovratne lažnivosti, nemoralnosti ali kake druge velike pregrehe. Pomniti je pa, da se tudi v takih slučajih ne sme nikdar sirovo, brutalno ali brezsrčno ravnati.

Kazen, ki sama po sebi ni ne najboljše, pa tudi ne najslabše vzgojno sredstvo, naj se uporabi šele tedaj, ko drugi pomočki niso nič izdali. Dober vzgojitelj se bo skušal kazni po možnosti izogniti, ker je prepričan, da veliko več izda primeren pouk, dober zgled, dobro čtivo, zgledna družba, delo in pametno razvedrilo. Vzgoja naj bo taka, da se kazen prevenira, Kjer je prva vzgojiteljica ljubezen do Boga, tam o kazni ne bo treba dosti govoriti.

RAZNOTEROSTI.

Dr. Ante Bauer, ki je bil imenovan za nadškofa-koadjutorja v Zagrebu, je bil poprej več let ljudskošolski in srednješolski veroučitelj, zato ga z veseljem pozdravljajo osobito katehetje,

»**Kršćanska škola**«, strokovni list hrvatskega katehetskega društva, ima novega urednika prof. dr. D. Gudeka, ki bo, kakor se kaže, zopet združil vse katehetske pisatelje za sočelovanje pri »Kršćanski školi«. Zadnja številka ima dokaj raznovrstno vsebino.

Kje zastaviti? Menimo, da je govoriti postarnemu pivcu o abstinenci isto, kakor opisavati slepcu lepoto

barv. Zato naj bi se abstinenci apostoli ne trudili in ne tratili časa pri zastaranih pivskih svojeglavnežih, ampak vso zgovornost in vse prepričevalne dokaze naj porabijo pri mladini v šoli in izven šole. Za katehete in učitelje je šola najpripravnejše torišče, kjer lahko z najblažilnejšimi uspehi vplivajo na mladino, ako jo z besedo in z zgledom pri vsaki priliki nagovarjajo za treznost in zdržnost. Kako naj se loti tega dela, je nadrobno popisano v letošnji prvi številki »Zlate Dobe«, nakar pri tej priliki opozarjamo vse mladinsoljube in vzgojitelje. — Med avstrijskimi Nemci se širi posebna mladinska or-

ganizacija, »Schutzengelbund«, ki ima že na tisoče članov.

Iz Tomaja na Krasu. Na sv. Štefana dan so oskrbele šolske sestre v zavodu »Elizabetišče« krasno božičnico. Poleg lepo ubranega troglasnega petja so proizvajale gojenke dva mična igrokaza »Na betlehemskih poljanah« in pa »Marijin otrok«. Skrbno ozaljšana dvorana je bila prenapolnjena, tako da se je moral ves spored še drugi dan in na praznik novega leta ponoviti.

Prj tej prireditvi smo imeli tudi priliko, da smo si ogledali vso uredbo šolskega zavoda. Reči moramo, da je zavod res vzoren ter vsega priporočila vreden. Predvsem pa obiskovalcu dobro dene lep red in skrbna snaga. Med gojenkami je največ domačink s cele dežele, mnogo jih je tudi iz Trsta; Italijani kaj radi pošiljajo deklice tu sem v vzgojo.

Čč. šolskim sestram moremo le čestitati na krasnih uspehih in jim želimo prav obilo dobrotnikov. K.

V zavodu je tudi »Gospodinjaška šola«, ki priča, kaj zmore pridnost, vztrajnost in čednost.

Ustavoznanstvo v ljudski šoli. Nemški list »Schulbote für Hessen«

piše v tem poglavju, da je dandanes ljudstvo o tem predmetu še veliko premalo poučeno. Celu odrasli možje, ki že izvršujejo svoje državljanske pravice kot volivci v občinske, deželne in državne zastope, imajo o teh važnih pravicah le medle pojme. Priznati moramo sicer, da je pri nas S. L. S. v svojih izobraževalnih društvih in s svojimi političnimi shodi že mnogo dosegla, ker se vsestransko trudi ljudstvo natančno poučiti o njegovih pravicah. Toda tudi šola naj ne pusti v nemar tega pouka! Seveda je ta učna snov bolj primerna za nadaljevalne šole; zato naj bi učitelstvo teh šol ne pozabilo tudi v tem oziru pripraviti svoje učence za življenje.

Beda med italijanskim učitelstvom. Še slabše, kakor kranjskim ljudskošolskim učiteljem, se godi našim italijanskim kolegom, ki se — nekateri izmed njih — morajo zadovoljiti z dnevnino 94 centimov; bolj proti jugu je pa plača mnogokje še poniževalnejša. Nekateri učitelji imajo za priboljšek kos zemlje, ki jo obdelujejo, ali pa si iščejo postranskih drobtin kot pismonoše, učiteljice pa kot perice, šivilje i. dr. Ali je to tista blažena Italija?

SLOVSTVO IN GLASBA.

Knjiga o lepem vedenju. Spisal Urbanus. — O tem delu, ki je bilo tako potrebno za Slovence sploh, posebej pa še za vzgojitelje, ki hočejo mladini dati notranjo in zunanjo oliko, so mnogovrstni ocenjevalci zapisali že toliko odlično pohvalnih in priznalnih kritik, da se nam zdi nepotrebno ponavljati in naštevati njegove vrline. Samo par besedi povzamemo iz ocene pisatelja J. Volca: »Knjiga, da je je človek res lahko odkritosrčno vesel! Ne le radi izredno lične zunanje opreme, pregledne razdelitve, zanesljivega stvarnega kazala..., še bolj, ker jo preveva vseskozi trezna eleganca... Iz nje gleda naš človek, mehak in demokra-

tičen, pa tudi samozavesten in mozgovit: kakršen bodi pravi katoliški Slovenec.«

J. Leban: Zbirka cerkvenih pesmi za mešani zbor z enim samospevom. To zbirko je nadučitelj Leban deloma sam zložil, deloma pa priredil in harmoniziral. Izredna preprostost v harmoniji kakor tudi majhna obsežnost, v kateri se gibljejo posamezni glasovi, jo bosta gotovo priljubile vsem cerkvenim zborom, zlasti pa tistim, ki ne razpolagajo s posebno obsežnimi glasovi. Ljubek in lahko izpeljiv je tudi samospjev »Češčena Marija«. Pred vsem pa moramo biti hvaležni g. Lebanu, da je otel pozabljivosti narodno božično pesem »O

človek moj...«. Lahko rečemo, da so vse pesmi v zbirki primerne hiši božji in priporočljive. — Dobi se v »Katoliški Bukvarni«, stane 1 K 40 v.

Otroško delo v Avstriji. Delovno statistični urad v trgovinskem ministertvu je poslal na uredništva učiteljskih listov veliko knjigo »Erhebung über die Kinderarbeit in Österreich im Jahre 1908. I. Teil. Im Verlage von Alfred Hölder in Wien.«

Vlada je izdala to obširno statistiko, da bi dobila zadostno podlagu, ko bo prišla v zbornici na vrsto rešitev že stavljenega predloga o zakoniti ureditvi otroškega dela. Tabelačna knjiga, ki obsega 424 strani in folio, nudi popolno in avtentično sliko vseh vrst otroškega dela, ki dostikrat kvarno vpliva na telesni in umski razvoj mladine. — Poizvedovanje se je vršilo leta 1908. s pomočjo učiteljstva in šolskih oblastij, — tuintam so pomagali tudi zdravniki — ter obsega desetino vseh šol v Avstriji. Za poizvedbe je bilo razposlanih 150.000 vprašalnih pol.

Iz podatkov posnamemo, da se 23,7 % otrok dovoljuje celo nočno delo, dostikrat po pivnicah in gostilnah. Da se taka mladina brez izjeme duševno izpridi in pokvari, telesno pa hira, je umevno. Tu je pač treba nagle pomoči, oziroma urne sanacije potom državnega zakona.

Izmed 415 kranjskih šol so se zahtevali podatki od 35 šolskih zavodov.

Ausführlicher Bericht über die wesentlichen Wahrnehmungen auf dem Gebiete des Volksschulwesens in Krain in den Jahren 1906—1908. To je naslov 43 strani obsegajoči

brošurici, ki jo je izdal c. kr. deželni šolski svet. Vsebina zelo marljivo in pregledno sestavljene knjižice je dokaj zanimiva. Iz celote samo par zanimivih podatkov.

Pri splošnih opazkah o pouku in o obravnavi posameznih predmetov pravi poročevalec, da ima precejšnje število učiteljstva v šoli zato bolj neznatne uspehe, ker ga stiskajo skrbi za vsakdanji kruh in za vzdrževanje svoje družine, ker je učiteljstvo leto za letom varano v svojih upih na izboljšanje materialnega stanja ter se zato v svoji zlovoljnosti in nezadovoljnosti ravna po načelu: »Kakršno plačilo, tako delo.« (Str. 18.)

Ko govori poročevalec o stremljenju učiteljstva po nadaljnji izobrazbi, pa pristavi, da pri mnogih učiteljih ni opaziti nič kaj vneme vsled drvenja za postranskimi služki.

Toda tudi vodilno učiteljsko glasilo¹⁾ — tako beremo v knjižici — marsikaterega učitelja naravnost odvrta od nadaljnega izobraževanja ter iste, ki se ne ozirajo na take besede, celo smeši. »Nobene deželne konference, nikakih predavanj, nikakih nadaljevalnih tečajev, dokler se naši službeni prejemki v zmyslu § 55. drž. š. zak. ne uredijo!« tako se prepričevalno govori, kadar se napove kak nov nadaljevalni tečaj ali kaj sličnega. Voditelji učiteljstva pa ne pomislijo, da s tem nalagajo nase veliko odgovornost, ker njihovo ravnanje gotovo ni primerno, da bi s tem pomnožili simpatije merodajnih šolovzdržujočih faktorjev do učiteljstva.« (Str. 36, 37.) —xy—

¹ Katero glasilo ima v mislih poročevalec, menda ne bo težko uganiti. — Op. ured.

„Slovenski Učitelj“ izhaja sredi vsakega meseca. **Celoletna naročnina 4 K.** (Naročnina in članarina 5 K.) Spisi in dopisi se pošiljajo uredništvu do 4. vsakega meseca. Reklamacije, naročnino, dopise sprejema: **Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.**

Urednika: **A. Čadež**, katehet v Ljubljani; **J. Novak**, c. kr. učitelj v Idriji.
Tiska Katoliška tiskarna. — Oblastem odgovoren **Ivan Rakovec.**

Razpis učiteljskih služb.

Okraj Kranj: Na enorazrednici na Šenturski gori se bo namestila služba učitelja-voditelja. (Naturalno stanovanje.) Prošnje do konca februarja.

V novomeškem okraju: Nadučiteljsko mesto na dvorazrednici v Dobrničah. Rok 28. februar. — Nadučiteljsko mesto na trirazredni ljudski šoli v Prečni. Prošnje do 28. februarja.

V črnomaljskem okraju: Na dvorazrednici v Štrekljencu nadučiteljsko mesto, na enorazrednicah v Petrovi vasi in Čepljah učiteljski in voditeljski mesti. Rok 28. februar.

Logaški okraj: Na dvorazrednici v Hotedršici je razpisano drugo učno mesto. Rok 28. februar.

V postojnskem okraju: Nadučiteljsko mesto na štirirazrednici v Trnovem. Prošnje do 9. marca.

